

UTVIKLINGSAVTALE
2023-2025
mellom
UNIVERSITETSLEDELSEN OG
KULTURHISTORISK MUSEUM (KHM)

1. Utviklingsavtalens formål og funksjon

- Beskrive avtalens formål:
  - Generelt: Formålet med utviklingsavtalene er å identifisere og iverksette tiltak på områder der universitetet må forbedre sine resultater.
  - Spesifikt: Hvordan skal KHM bidra til at UiO løfter seg og forbedre sine resultater. Hva er de særskilte utfordringene og hvordan skal de løses?
- Grunnlag for avtalen:
  - Generelt: Etatsstyringen inkludert utviklingsavtalen med KD (inngår i tildelingsbrevet), tilbakemelding fra etatsstyring og UiOs årsplan.
  - Spesifikt: Forholdet til museets prioriteringer i intern årsplan
- Avtalens varighet: 01.01.2023 – 31.12.2025

2. Områder i utviklingsavtalen

Områdene i utviklingsavtalen er fastsatt basert på felles forståelse mellom enhet og universitetsledelse. Det forventes at alle fakultetene har tiltak på utdanningsområdet.

3. Oppfølging av resultater

Vurdering av oppnådde resultater baseres på en samlet vurdering av den oppnådde effekt ved utgangen av avtaleperioden, hvor utviklingen sammenlignes med det etablerte utgangspunktet.

Avtalen vil i avtaleperioden følges opp i styringsdialoger mellom rektor og dekan og eventuelt i andre møter. Oppfølgingen baseres på oppnådde årlige resultater og fakultetets og rektoratets vurderinger av tiltakenes effekt.

4. Status, utviklingsavtalen 2020-2022

En sentral målsetning med forrige utviklingsavtale var å utarbeide et posisjonsdokument for UiOs museer. Dokumentet ble styrebehandlet og vedtatt i Universitetsstyret i oktober 2020.

Posisjonsdokumentet for UiOs museer er en viktig synliggjøring av museenes betydning på UiO og setter ambisjonsnivå både for museene og universitetet.

I UiOs posisjonsdokument for Universitetsmuseene ble det formulert konkrete målsetninger for samspillet mellom universitetsmuseene og det øvrige universitetet.

UiO vil:

- a) at museene skal være samarbeidsarenaer for bredt anlagt, tverrfaglig forskning
- b) at museenes kompetanse og ulike ressurser (samlinger, utstillinger, utstyr og fasiliteter) skal inngå i arbeidet for systematisk utvikling og deling av forskningsinfrastruktur og dataressurser
- c) at museer og fakulteter i samarbeid skal skape forskningsnærhet og arbeidslivsrelevans i universitetets utdanningsvirksomhet og tilrettelegging for livslang læring
- d) at museene og fakultetene skal videreføre et samarbeid om internasjonale forskerskoler
- e) at museene for UiO skal drive bredt anlagt forskningsformidling overfor barn- og ungdom
- f) at museene skal drive aktiv forskningsformidling for å fremme og utvikle et åpent, kunnskapsbasert, demokratisk samfunn
- g) at museene, ved å mobilisere og nyttiggjøre UiOs samlede kompetanse, skal være aktive deltagere i offentlig meningsdanning og ordskifte
- h) nytte museene strategisk i arbeidet med campusutvikling og byutvikling
- i) nytte museene til samarbeid om å ivareta universitetets institusjonelle og vitenskapelige historie, for å styrke institusjonell selvrefleksjon, legge til rette for fornying og gjøre UiO til et attraktivt universitet.

Kulturhistorisk museum ønsker å bruke posisjonsdokumentets målformuleringer som grunnlag for fornyelse av utviklingsavtalen. Ved å beskrive tre hovedutfordringer for de neste årene, med tilhørende tiltak, ønsker museet å svare ut målformuleringene fra posisjonsdokumentet på følgende måte:

Hovedutfordring 1 svarer ut målformulering a, e, og f.

Hovedutfordring 2 svarer ut målformuleringene b og i.

Hovedutfordring 3 svarer ut målformuleringene c, f, g og h.

5. Hovedutfordringer – Konkretisering av tiltak

Hovedutfordring 1: *Gjøre Vikingtidsmuseet til et flaggskip for UiO der hele Universitetet tar eierskap til prosjektet og bygget.*

UiOs ambisjon om å styrke dialogen med omverdenen og arbeidet for at kunnskap tas i bruk er nedfelt i Strategi 2030. Det er et mål for UiO å skape samfunnsrelevante formidlingsarenaer som er synlige å tilgjengelige.

Vikingskipene og vikingskipfunnene er en unik kulturarv med høy nasjonal og internasjonal verdi. Interessen for vikingtid og våre samlinger spesielt er økende og global. Det nye Vikingtidsmuseet er en stor satsning for Universitetet og for Kulturhistorisk museum. Nybygget vil gjøre det mulig å ta imot langt flere besøkende og å presentere UiOs kulturarv og kunnskapsproduksjon med en bredere publikumsprofil enn tidligere. Museet skal også være en åpen arena for tverrfaglig forskningssamarbeid og undervisning. Det nye vikingtidsmuseet vil bli en verdensattraksjon og som sådan en enestående arena for kunnskapsformidling for hele UiO.

Utfordringen tematiserer posisjonsdokumentets punkter om at:

a) Museene skal være samarbeidsarenaer for bredt anlagt, tverrfaglig forskning.

e) Museene skal drive bredt anlagt forskningsformidling overfor barn- og ungdom.

f) Museene skal drive aktiv forskningsformidling for å fremme og utvikle et åpent, kunnskapsbasert, demokratisk samfunn.

Tiltak 1 Utvikle det nye vikingtidsmuseet som en tverrfaglig forsknings- og formidlingsarena

- i. UiOs posisjonsdokument for museene har etablert en entydig og omforent plattform for UiO-eierskap til det nye Vikingtidsmuseet. Strategiske mål anført i posisjonsdokumentet og samfunnsmålene i KS Forprosjekt Vikingtidsmuseet utgjør tiltakets nullpunkt.
- ii. Det skal utarbeides et Faglig program for vikingtidsforskningen ved UiO som bygger på bred institusjonell deltakelse og forankring i det nye Vikingtidsmuseet. Etablere et omforent ambisjonsnivå og en strategi med universitetsledelsen på dette grunnlag innen juni 2023.
- iii. Det skal utarbeides en UiO-forankret plan for forskningsformidling og samfunnsdialog med utgangspunkt i Vikingtidsmuseet. Ferdigstilles høsten 2024.
- iv: KHM vil ivareta utformingen av planverk og initiere samarbeid med relevante enheter og forskningsmiljøer. Det vil være behov for forankring og støtte i universitetsledelsen i arbeidet. Dette gjelder både i forhold til tilrettelegging og forankring av tverrfaglig samarbeid, for etablering av eierskap til museet og for økt bevissthet om UiOs ansvar som kulturarvsforvalter.
- v: UiOs tverrfaglige satsning på vikingtid er synliggjort gjennom utstillinger og arrangementsprogrammet for det nye museet ved åpning.

Hovedutfordring 2: Samlingsforvaltning

Universitetsmuseenes samlingsforvaltning har vært ett av få rapporteringspunkter mellom UiO og KD, motivert av Riksrevisjonens gjennomgang av museenes vilkår for å forvalte samlingene. KD har fra 2022 fjernet sikring og bevaring av samlingene som styringsparameter. Det er likevel flere forhold knyttet til samlingsforvaltningen som bør følges oppmerksomt opp i dialogen mellom universitetsledelsen og KHM i årene som kommer. Følgende forhold er løftet fram som særlig viktig for strategisk samarbeid:

- Permanent løsning for museenes magasinbehov med tilhørende infrastruktur for forskning, forvaltning og formidling
- Oppfølging av Saving Oseberg
- Ny kulturmiljølov og samspill mellom departementene
- UiOs institusjons- og vitenskapshistorie

Utfordringen tematiserer posisjonsdokumentets punkter om at:

- b) at museenes kompetanse og ulike ressurser (samlinger, utstillinger, utstyr og fasiliteter) skal inngå i arbeidet for systematisk utvikling og deling av forskningsinfrastruktur og dataressurser.
- i) nytte museene til samarbeid om å ivareta universitetets institusjonelle og vitenskapelige historie, for å styrke institusjonell selvrefleksjon, legge til rette for fornying og gjøre UiO til et attraktivt universitet.

Tiltak 2: Permanent løsning for KHM's behov for magasinfasiliteter med tilhørende arbeidsplasser og spesialarealer

Som oppfølging av Riksrevisjonens bemerkninger til vilkårene for samlingsforvaltning ved universitetsmuseene, valgte UiO å utvikle innleide arealer på Økern til magasin-, laboratorie-, verksted- og kontorlokaler. I dag er Økern den største samlede arbeidsplassen på KHM. Leiekontrakten går ut i 2029 med mulighet for forlengelse fram til 2034. I henhold til Masterplan for UiOs eiendommer er det igangsatt en utredning av alternative løsninger til magasinene på Økern. Masterplanen mangler et operativt helhetsgrep for KHM's samlede arealbehov og dermed grunnlaget for en langsiktig og strategisk tilnærming til den såkalte trelokasjonsmodellen. Ved behandling av utredning av museets magasinbehov må strategiske hensyn til øvrig behov for arealutvikling ved KHM tas med i vurderingen.

- i. Trelokasjonsmodellen for KHM, Masterplan for UiOs eiendommer og mandat for utredning av magasinløsninger representerer tiltakets nullpunkt.
- ii. En alternativ utredning av hvordan museets magasinbehov skal løses med en tydelig anbefaling er ferdig innen utgangen av 2023.
- iii. Fremtidig magasinløsning er en del av UiOs oppdaterte masterplan og strategi for eiendomsforvaltning
- iv. KHM trenger strategisk og politisk oppfølging og støtte fra universitetsledelsen.
- v. UiO har en omforent strategi for å løse KHM's magasinbehov på permanent basis.

Tiltak 3: Oppfølging av Saving Oseberg

Prosjektet Saving Oseberg (SO) har som formål å sikre de alunkonserverte gjenstandene fra Oseberg-graven. Prosjektet har gått gjennom en 0-fase finansiert av KHM samt fase 1 (2014-2016) og 2 (2017-2020) finansiert av regjeringen og UiO. Prosjektet er nå inne i en interimfase (2021-2023) der resultatene fra fase 2 evalueres og bearbeides. Interimfasen vil resultere i en prosjektbeskrivelse for en fase 3, der gjennomføring vil kreve ekstern finansiering.

- i. Kunnskapsstatus for SO 2 og interimfase etableres som nullpunkt.
- ii. Prosjekt- og finansieringsplan for SO 3 foreligger våren 2023.
- iii. UiO og KHM har sikret finansiering av SO3 innen desember 2024.
- iv. KHM trenger strategisk og politisk oppfølging og støtte fra universitetsledelsen.
- v. Rekonservering og restabilisering av den alunkonserverte samlingen er gjennomført i 2030.

Tiltak 4: Ny kulturmiljølov

Klima- og miljødepartementet (KLD) har startet arbeidet med ny kulturmiljølov som skal erstatte dagens kulturminnelov. Arbeid med mandat for kulturmiljølovutvalget og oppnevning av utvalg skal være ferdigstilt våren 2022. Det er i UiOs og KHM's interesse at den nye loven viderefører sentrale bestemmelser i dagens lovverk og svarer ut svakheter i dagens lovgivning, for eksempel vedrørende internasjonalt kulturminnevern. KHM er avhengig av tett samarbeid med universitetsledelsen for å sikre en god lovprosess som også ivaretar universitetsmuseenes interesser under KD og KUD.

- i. Meld. St. 16 (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken – engasjement, bærekraft og mangfold, mandat for kulturmiljøutvalget samt KHM's innspill til mandatet representerer nullpunkt.
- ii. UiO og KHM har hatt dialog med KD, KUD og KLD om sektorovergripende interesser i løpet av 2023. Det er etablert tydelige sektorovergripende kommunikasjon og samhandlingsprosedyrer innen 2024.
- iii. Geografisk ansvarsområde for de kulturhistoriske universitetsmuseene er nedfelt i ny forskrift til Universitets- og høyskoleloven.
- iv. KHM trenger strategisk og politisk oppfølging og støtte fra universitetsledelsen.
- v. Forskrift til UH-loven som ivaretar universitetsmuseenes behov for klare geografiske ansvarsområder i kulturminnevernet foreligger i 2026. Ny kulturmiljølov ivaretar universitetsmuseenes behov som forsknings- og forvaltningsinstitusjoner.

Tiltak 5: Styrke formidlingen av UiOs institusjons- og vitenskapshistorie

I henhold til Strategi 2030 skal UiO være en sentral forvalter av vitenskapelig tradisjon, kultur og metode. UiO forvalter viktige deler av vår nasjonale hukommelse og har et særlig ansvar for fornying og formidling av kunnskap om det norske samfunnet og om norsk språk, historie og natur. UiO skal være en bevisst kulturbærer og kulturforvalter i skjæringspunktet mellom tradisjon og fornyelse.

KHM vil bidra med å formidle UiOs institusjons- og vitenskapshistorie i samarbeid med de øvrige enhetene. Dette er kjerneoppgaver ved museets Avdeling for universitets- og vitenskapshistorie. Avdelingen har omfattende kunnskap, samlinger og databaser knyttet til universitets utvikling og historie.

- i. Posisjonsdokumentet og målformulering i («nytte museene til samarbeid om å ivareta universitetets institusjonelle og vitenskapelige historie, for å styrke institusjonell selvrefleksjon, legge til rette for fornying og gjøre UiO til et attraktivt universitet») etableres som nullpunkt.
- ii. Formidlingen av UiOs universitets- og vitenskapshistorie har økt i omfang og nye arealer har integrert tiltak til formålet.
- iii. Antall offentlige åpne UiO-arrangementer som legges til sentrum, hvor KHM bidrar til å profilere universitets- og vitenskapshistorien, har økt. KHM bidrar med å utvikle nye utstillinger og formidlingstilbud i Observatoriet. Historisk museum fortsetter samarbeidet med Statsbygg om markeringer på Tullinløkka i sommerhalvåret.
- iv. Universitetsledelsen sikrer forankringen og oppfølging av tiltaket i alle deler av sentraladministrasjonen.
- v. UiOs institusjons- og vitenskapshistorie er formidlet og synliggjort på universitetet og i bybildet.

Hovedutfordring 3: KHM's arealbehov og oppfølging av trelokasjonsmodellen

Regjeringens konseptvedtak for KHM fra 2013, forutsatte bygging av nytt Vikingtidsmuseum, rehabilitering av Historisk museum og nye lokaler for museet i sentrum. Dette er senere blitt omtalt som trelokasjonsmodellen. KHM's samlede arealbehov er omtalt i Masterplan for UiOs eiendommer fra 2021. Masterplanen påpeker tre prekære behov for KHM; magasinsituasjonen (omtalt i tiltak 2), kontorkapasiteten og behovet for fundamentering og innvendig rehabilitering av Historisk museum. Disse tre er beskrevet med tiltak i perioden 2022-2026.

I 2016 ble det i regi av Statsbygg gjennomført en konseptvalgutredning (KVU) for Tullinløkka-området, hvor blant annet videre bruk av Nasjonalgalleriet ble diskutert. Dette er fremdeles uavklart, men en ny utredning er bestilt av KUD, med utgangspunkt i Nationaltheatrets behov. Nasjonalgalleriet kan løse viktige deler av KHM's arealbehov og være del av en helhetlig utvikling av Tullinløkka og UiO:Sentrum. KHM har et økende publikumsbesøk i sentrum og stort potensial for å bli et langt mer attraktivt museum hvis museet får oppgraderte og nye lokaler. UiO må avklare egne interesser i Nasjonalgalleriet og på Tullinløkka. Masterplanen åpner for at UiO eventuelt overtar bygget i rehabilitert stand.

UiO har fire hovedarenaer i Oslo by; Blindern, Tøyen, Bygdøy og Sentrum. Universitetsanlegget i sentrum og Tullinløkka kan utgjøre navet i en kreativ dialog mellom by og universitet. Det finnes flere mulige flater for et mer synlig universitet og sterkt samarbeid med andre aktører om levende byliv. Det gjennomføres nå en kraftig utbygging av nye næringslokaler og serveringstilbud rundt Tullinløkka og Historisk museum. Flere av utbyggerne startet i 2021 samarbeidet *Tullin*, som de har invitert både KHM, JURFAK og UiO/EA til å delta. Målet med Tullinsamarbeidet er å sikre en positiv utvikling av området for medlemmene gjennom identitet, aktiviteter og koblinger på tvers av næringsinteresser, kultur og byliv. Potensialet i prosjektskissen til UiO:Sentrum fra 2019 ennå ikke realisert. Med opprusting av Domus Bibliotheca og satsning på arrangementsgruppen i Sentrum (EA), ligger det til rette for både økt synlighet for UiO og universitetsmuseene som en tydelig del av universitetet, slik rapporten «UiO sett utenfra» viser behovet for.

Utfordringen tematiserer posisjonsdokumentets punkter om at:

- C.) at museer og fakulteter i samarbeid skal skape forskningsnærhet og arbeidslivsrelevans i universitetets utdanningsvirksomhet og tilrettelegging for livslang læring
- F.) at museene skal drive aktiv forskningsformidling for å fremme og utvikle et åpent, kunnskapsbasert, demokratisk samfunn
- G.) at museene, ved å mobilisere og nyttiggjøre UiOs samlede kompetanse, skal være aktive deltagere i offentlig meningsdanning og ordskifte
- H.) nytte museene strategisk i arbeidet med campusutvikling og byutvikling

Tiltak 6 En helhetlig arealplan for KHM i Sentrum:

i. Trelokasjonsmodellen og masterplan for UiOs eiendommer 2021 etableres som nullpunkt sammen med bakgrunnsdokumentene UiO sett utenfra, UiO:Sentrum fra 2019 og Visjon for UiO:Sentrum fra 2020.

ii. Utredning av fremtidige magasiner for universitetsmuseene innbefatter alternativer i sentrum som innbefatter innsynsmagasin, økt utstillingsareal og kontorlokaler gjennomført innen medio 2023.

iii. Dialog med KD om oppfølging av trelokasjonsmodellen er etablert innen utgangen av 2024.

iv. Pågående strategisk og operativ dialog mellom KHM, universitetsledelsen og EA

v. Fullføringen av program for fornying av utstillinger og samarbeid med EA om opprusting av publikumsarealer skal gi en publikumsøkning på 50% fra 2022 til 2025.

UiO og KHM har et godt integrert og gjensidig forsterkende publikumsprogram i sentrum

Undervisningssamarbeid med UiO er styrket gjennom økt bruk av museet som praksisarena for studenter og visningssted for tverrfaglige prosjekter ved UiO.

Samarbeid om utstillinger og arrangement med kulturinstitusjoner i Sentrum som Nasjonalbiblioteket, Nationalteatret skal høyne kvalitet og rekkevidde på museets formidling.

Samarbeid med lokale virksomheter rundt Tullinløkka om «etter arbeid»-arrangementer gjør museet til et attraktivt møtested i bydelen.

Eventuell overtakelse av Nasjonalgalleriet og framtidig bruk av Tullinløkka er avklart.

Langsiktig plan for KHM's utvikling i sentrum foreligger og er forankret i UiOs styre.

Anbefaling til enhetene (er ikke en del av avtalen)

Vi anbefaler at enhetene i sitt interne arbeid med utviklingsavtalen og oppfølgingen av den fastsetter:

- Ansvarlig for tiltaket
- Milepæler for framdrift
- Status for gjennomføring